

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยช่วงชั้นที่ 1
2. หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา
3. แบบฝึกทักษะ
4. การเขียนเชิงสร้างสรรค์
5. แผนการจัดการเรียนรู้
6. ประสิทธิภาพ
7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. ดัชนีประสิทธิผล
9. ความพึงพอใจ
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 7-21) ได้กล่าวถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พอสรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองต่อการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบและนอกระบบตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม สภาพแวดล้อม การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติม ให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

สรุปได้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อเป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีดังนี้

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : การใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสารเขียนเรียงความ ข่อกความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3

1. สามารถเขียนคำได้ถูกความหมายและสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้ ประสบการณ์ เขียนประโยค ข่อกความและเรื่องราวแสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ ใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน
2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน ใช้ทักษะการเขียนจดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะการเขียนไว้ในสาระการเรียนรู้ที่ 2 โดยจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นแนวทางให้สถานศึกษา จัดหลักสูตรและจัดการเรียนให้สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยเฉพาะการเขียน ครูผู้สอนจะต้องฝึกและส่งเสริมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานทางภาษาอย่างต่อเนื่อง

หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียน อ่านออก เขียนถูก ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือของชีวิตทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร เครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และความบันเทิง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 7-21)

1. มีความสามารถในการสื่อสารเป็นอย่างดี
2. มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การพูด การฟังอย่างดี
3. มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล
4. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้และการใช้ภาษาในการสร้างสรรค์งานอาชีพ

5. มีวัฒนธรรมและความเป็นไทย ชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรมของชาติ
6. มีความรักความเป็นไทย และสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
7. มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดู
8. มีคุณธรรมจริยธรรม

การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานกลุ่มวิชาภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานกลุ่มวิชาภาษาไทย และสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ส่วนบทบาทของผู้สอน ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียน เป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

1. เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น
2. คิดค้นเทคนิค กลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถคิดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่นๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ความรู้ความสามารถ

ด้านเนื้อหาวิชาการ ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ในแต่ละ ช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและชุมชน

3. จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถ เลือคนนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ ตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้วิธีการวางแผน คิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ลักษณะ ของโครงการเป็นเรื่องของการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง การตั้งสมมติฐาน โดยการศึกษา วิเคราะห์ ใช้ทักษะกระบวนการ

3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรม ที่ช่วยให้เกิดการดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ผลงาน ความรู้ฝึก ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดความรู้พฤติกรรม ของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจ จากการปฏิบัติ ไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลายวิธีการหนึ่งคือ การใช้คำถาม การตั้งคำถามเป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะ ความคิด ในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและวิธีการต่างๆ กระตุ้นให้นักเรียน คิด ลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การอภิปราย การวิเคราะห์ การวิจารณ์ การค้นคว้า การทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรก คุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน ดำเนินชีวิต ในอนาคตเพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาการสื่อสาร โดยจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ในโรงเรียน และในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การได้วาที การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น

3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา ทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่าภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณกรรมและวรรณคดี เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่เป็นทั้งการสำรวจและความบันเทิง สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่างๆ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแนวทางในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหาสาระด้วยการอ่าน พิจารณา วิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรม และวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้ง ข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรมทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ทั้งจะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแนวทางการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและคิดปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษา การเรียนรู้ เช่น การสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงงาน การจัดแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนา ภูมิปัญญาทางภาษา

วิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของวิชา เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

การใช้และความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องการการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ สื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยได้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดทั้งวิธีการต่างๆ ที่ผู้สอนนำไปใช้ประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังที่ อัมพร อังศรีพวง (2542 : 4) ได้แสดงความสำคัญของสื่อการสอนว่ามีความสำคัญต่อผู้สอนและต่อผู้เรียน ดังนี้

1. ต่อผู้สอน

- 1.1 ช่วยให้ผู้จัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่มีความหมายต่อผู้เรียน
- 1.2 ช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้
- 1.3 ช่วยแบ่งเบาภาระของครูผู้สอนทั้งด้านแรงงานและเวลา
- 1.4 ช่วยให้ผู้เรียนรู้และเกิดแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน
- 1.5 ช่วยให้ผู้ควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนให้เกิดความสนใจและมีระเบียบวินัย

ในการเรียน

2. ต่อผู้เรียน

- 2.1 ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
- 2.2 ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่าย ถูกต้องและรวดเร็วยิ่งขึ้น
- 2.3 ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.4 ช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ประทับใจและมีความสุขสนาน
- 2.5 ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
- 2.6 ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

สมปิต ศัญทรย์รัตน์ (2545 : 8-9) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสาร และเป็นทักษะสุดท้ายที่มีความยากมากกว่า การฟัง การพูด และการอ่าน เพราะการเขียนที่ดีต้องมีทักษะการฟัง การพูด การอ่านที่ดีและต้องมีความคิดที่ดีอีกด้วย การเขียนมีบทบาทในชีวิตประจำวันของบุคคลในยุคปัจจุบันมากมาย เช่น การจดบันทึก เหตุการณ์ ทำบัญชี เขียนคำโฆษณา ทำสัญญา บันทึกสาระความรู้ ทำข้อมูลแสดงรายการต่างๆ ตลอดจนใช้การเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสารและธุรกิจการงาน นอกจากนี้ วาสนา ขาวหา (2533 : 38) อ้างถึงใน อัจฉรา ชิวพันธ์. 2547 : 168) ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน โดยยึดหลัก 3 ประการคือ

1. ประสิทธิภาพ หมายความว่า เมื่อนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนแล้ว ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนทุกประการ จึงนับได้ว่าสื่อการเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ
2. ประสิทธิผล หมายความว่า ถ้ามีจำนวนผู้เรียนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้เป็นจำนวนมาก ก็นับได้ว่าสื่อการเรียนนั้นก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูง ถ้ามีจำนวนผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์น้อยก็แสดงว่าสื่อไม่มีประสิทธิผล ควรแก้ไขปรับปรุงใหม่

3. ประหยัด หมายความว่า สื่อนั้นต้องพิจารณาในเรื่องการลงทุนที่คุ้มค่าทั้งด้านทุนทรัพย์ แรงงานและระยะเวลาในการใช้งาน การใช้สื่อการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้สอนจึงควรรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด แบบฝึกจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น เกิดความแม่นยำ สนุกสนาน ถ้านักเรียนได้ฝึกบ่อยๆ จะทำให้เกิดทักษะทางภาษาได้ดี และเป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นๆ ต่อไป

ในการสอนเขียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1. ฝึกการเขียน การคัดลายมือให้สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบและมีความถูกต้องตามหลักการเขียน
 2. ให้มีพัฒนาการทางด้านทักษะการเขียน
 3. ส่งเสริมให้มีทักษะการเขียนที่ถูกต้องกระวีและหลักเกณฑ์การเขียน
 4. ฝึกฝนการรวบรวมความคิด ลำดับความคิด และถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจของตนเองสู่ผู้อ่านด้วยการเขียนได้
 5. ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 6. สามารถใช้ภาษาเขียนซึ่งเป็นภาษาที่มีระบบแบบแผนได้ถูกต้อง
 7. ทำให้เป็นคนช่างสังเกต ช่างจดจำ และเลือกใช้สำนวนโวหารได้ถูกต้องตามหลักภาษา การสื่อสารความหมาย และความเหมาะสมกับโอกาส
 8. ใช้ทักษะการเขียนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตประจำวันได้ดี
- จากเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเขียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถแยกเนื้อหาทักษะการเขียนได้ดังนี้

1. เนื้อหาทักษะการเขียนเกี่ยวกับคำ
 - 1.1 การเขียนพยัญชนะ สระ ตัวสะกด และวรรณยุกต์ในรูปแบบของคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและคำที่สะกดไม่ตรงมาตรา
 - 1.2 การเขียนคำสัมผัสคล้องจองและบทร้อยกรองง่ายๆ
 - 1.3 การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและการเขียนตามคำบอก
2. เนื้อหาเกี่ยวกับการเขียนวลีและประโยค
 - 2.1 การเลือกใช้คำเขียนเป็นประโยคตรงตามความหมาย
 - 2.2 การเรียบเรียงประโยค
 - 2.3 การเขียนประโยคแสดงความรู้สึกรัก ความคิดและความต้องการ

3. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการเขียนข้อความ

3.1 การเขียนเรื่องสั้นๆ

3.2 การเขียนเรื่องประกอบภาพ

3.3 การเขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 168-169) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สื่อในลักษณะของหนังสือ ของจริง ของจำลอง กระดานคำ แผนภูมิ บัตรคำ แถบประโยค ภาพถ่าย ภาพวาด เทป ป้ายนิเทศ แผ่นซีดี (Compact Disk) ฯลฯ
2. สื่อประเภทเครื่องมือ ได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายวีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ สื่อประสม (Multimedia) ฯลฯ
3. สื่อประเภทวิธีการหรือกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบ และวิธีการต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย การสาธิต การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ การศึกษานอกสถานที่ การแสดงละคร การเล่นเกมประกอบการสอน การใช้เพลงประกอบการสอน ฯลฯ

เมื่อพิจารณาถึงสื่อการสอนภาษาไทย ในฐานะที่ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ สื่อการสอนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ภาษาไทยได้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร สื่อการสอนถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อการสอนอย่างยิ่ง เช่น แบบฝึก

แบบฝึกทักษะ

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกหัด แบบฝึก แบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกเสริมทักษะ มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 1-2) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะไว้ว่า

แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้ผู้เรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่งๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจรวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นแบบฝึกยังเป็นเครื่องมือช่วยบ่งชี้ให้ครูทราบว่าผู้เรียนหรือผู้ใช้แบบฝึกมีความรู้ ความเข้าใจในบทเรียน และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนมีจุดเด่นที่ควรส่งเสริม หรือมีจุดด้อยที่ต้องปรับปรุงแก้ไขตรงไหน อย่างไร แบบฝึกจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูทุกคนใช้ในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะของนักเรียนในวิชาต่างๆ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545:131) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะเป็นเทคนิควิธีสอนอีกวิธีหนึ่งคือการให้นักเรียนทำแบบฝึกมากๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ ในเนื้อวิชา

ได้ดี คือแบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

สกุณา เลิกนอก (2545 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหมายถึง สื่อการสอนที่สร้างขึ้น เพื่อให้นักเรียน ได้นำความรู้ที่เรียนมาแล้วไปใช้ให้เกิดทักษะมากยิ่งขึ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 461) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกหัดว่า แบบตัวอย่าง ปัญหาหรือคำสั่งที่ตั้งขึ้นเพื่อให้นักเรียนฝึกตอบ

คำรณ ล้อมในเมือง (2548 : 1) กล่าวว่า แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะหมายถึงสื่อการเรียน การสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาช่วงหนึ่ง เพื่อฝึกฝนให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น

เบญจวรรณ เสาวโค (2553 : 22) กล่าวว่า แบบฝึกทักษะหมายถึงสื่อการเรียนการสอน ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ฝึกทักษะของผู้เรียน ให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ตามเนื้อหาของแต่ละวิชา และสอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตนเอง เสริมสร้างความรู้

จากความหมายของแบบฝึกทักษะ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะหมายถึง สื่อการสอนที่ครูนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ให้เกิดความรู้อ และทักษะเพิ่มเติมมากขึ้น จนสามารถนำไปแก้ปัญหาในสถานการณ์ในการเรียนและชีวิต ส่งผลให้ การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ มีความถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของแบบฝึกทักษะ

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ฉะนั้นการสอนภาษาจึงต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความคล่องแคล่ว เพราะทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือ ในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะทักษะการเขียนเป็นกระบวนการสื่อความคิดที่สามารถตรวจสอบ และสะท้อนผลให้แก่ผู้เขียนได้ดี ดังนั้นจึงต้องอาศัยแบบฝึกเพราะการฝึกจะทำให้เกิดความชำนาญ ความแม่นยำ และยังช่วยในการพัฒนาทักษะทางภาษาของนักเรียนให้เพิ่มพูนขึ้น ดังที่มีผู้กล่าวถึง คุณค่าของแบบฝึกดังนี้

กมล คิชฌกูฏ (2539 : 15) กล่าวไว้ว่า “หัวใจสำคัญของการสอนวิชาทักษะอยู่ที่การฝึก การฝึกอย่างถูกวิธีเท่านั้นที่จะทำให้มีความชำนาญคล่องแคล่ว ร่องไว และทำได้โดยอัตโนมัติ

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2547:131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า แบบฝึก เป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง การให้นักเรียนทำแบบฝึกมากๆ จะช่วยให้นักเรียน

มีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น เพราะนักเรียนนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางมากขึ้น

สรุปได้ว่าแบบฝึกทักษะ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนมีการเรียนรู้ได้มากขึ้น มีส่วนช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียนฝึกซ้ำบ่อยๆ ทบทวนบทเรียนด้วยตนเองได้ และยังเป็นภาครดภาระของครูอีกทางหนึ่ง

หลักการจัดทำแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะอาจมีรูปแบบแตกต่างกันไม่ตายตัว ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และกิจกรรมกรณีการ พวงเกษม (2540 : 7) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบฝึกหัดเพื่อให้ฝึกทักษะอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องสร้างโดยคำนึงถึงหลักทางจิตวิทยา ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ แตกต่างกัน ในการสร้างแบบฝึกหัดจึงควรพิจารณาให้เหมาะสม ไม่ง่ายเกินไปสำหรับเด็กเก่ง และไม่ยากเกินไปสำหรับเด็กอ่อน แบบฝึกหัดควรมีทั้งที่ฝึกเป็นรายบุคคลและฝึกเป็นกลุ่ม การฝึกเป็นกลุ่มควรให้เด็กเก่งคละกับเด็กอ่อน เพื่อให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน

2. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) ธอร์นไดค์ (Thorndike) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อ ได้มีการฝึกฝนหรือการกระทำซ้ำๆ ดังนั้นในการสร้างแบบฝึกหัดจึงควรสร้างแบบฝึกหัดเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนเรื่องหนึ่งๆ ซ้ำๆ กันหลายครั้ง โดยแบบฝึกหัดมีลักษณะหลายรูปแบบเพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย อันจะส่งผลทำให้ความสนใจในการฝึกลดลง และไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร

3. กฎแห่งผล (Law of Effect) เมื่อนักเรียนได้เรียนแล้ว นักเรียนย่อมต้องการทราบผลการเรียนของตนเองว่าเป็นอย่างไร เมื่อให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดหรือให้ทำงานใดๆ จึงควรเฉลยหรือตรวจเพื่อให้นักเรียนทราบผลโดยเร็ว หรือนักเรียนสามารถตรวจคำตอบได้เอง เพื่อจะได้รู้ข้อบกพร่องของตนเอง

4. แรงจูงใจ (Motivation) ให้เด็กอยากทำจึงควรจัดทำแบบฝึกหัดต่อไป แบบฝึกหัดควรเป็นแบบสั้นๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย ควรมีแบบฝึกหัดหลายรูปแบบไม่ซ้ำซาก เช่น อาจจัดแบบฝึกหัดในรูปแบบของเกม กิจกรรมในสถานการณ์ที่ต่างๆ แปลกใหม่น่าสนใจและสนุกสนานเหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก

สรุปได้ว่าหลักการจัดทำแบบฝึกทักษะ ควรคำนึงถึงหลักทางจิตวิทยา ความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนรู้โดยการฝึกฝน กฎแห่งผล และแรงจูงใจ

ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545:131) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะไว้ ดังนี้

1. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
2. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียน ได้ดีที่สุดใน

ตามความสามารถของตนเอง

3. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น และสามารถประเมินผลงานที่ได้รับมอบหมาย
4. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง
5. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
6. กำเนินถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเอง

โดยไม่คำนึงถึงเวลาหรือความกดดันอื่นๆ

7. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่ช่วยให้เกิดผลดังกล่าวได้แก่ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหา ฝึกซ้ำๆ ในเรื่องที่เรียน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่อครูและนักเรียน แบบฝึกทักษะนอกจากจะช่วยสร้างประสบการณ์ เสริมความรู้ เพิ่มทักษะให้นักเรียนแล้วยังช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้เป็นอย่างดี

การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นทักษะการเขียนที่ได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะเป็นการเขียนที่พัฒนาการเรียนรู้ ทั้งด้านความคิด ความรู้ลึก และด้านการกระทำ รวมทั้งส่งเสริมสติปัญญาของมนุษย์ ได้มีผู้เชี่ยวชาญและนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้ ดวลีย์ มาศจรัส (2546 : 4) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง งานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน ด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

กรรณิการ์ พวงเกษม (2548 : 33) ให้ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการเขียนที่มีความหมายตรงกันข้ามกับการเขียนที่มุ่งประโยชน์ทางธุรกิจหรือวิชาการต่างๆ การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น ผู้เขียนจะต้องสามารถใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตน เขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวยประทับใจผู้อ่าน ผู้ฟัง และให้ความรู้สึกในทางเพลิดเพลินใจและประดับสติปัญญาไปในตัว การเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับเด็กต้องเกิดขึ้นมาจากความคิดของเด็กเอง และต้องไม่เลียนแบบความคิดหรือลีลาการเขียนของผู้อื่น

อังฉรา ชีวพันธ์ (2548 : 3) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนเอง เชื่อมโยงความคิดในการเขียน

จากการศึกษาความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์หมายถึง การเขียนที่แสดงความรู้สึกนึกคิดโดยอาศัยจินตนาการ ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้งานเขียนแปลกใหม่ มีลักษณะเฉพาะตัวน่าสนใจยิ่งขึ้นและไม่เหมือนใคร ด้วยภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ สละสลวย เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจ

ประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เนื่องจากความมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีหลายประการ ทำให้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภท ดังที่ วรรณิ โสมประยูร (2537 : 139) ได้แบ่งประเภทของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามลักษณะและจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. การเขียนเพื่อแสดงความต้องการ
2. การเขียนเพื่อเล่าประสบการณ์
3. การเขียนเพื่อบรรยายสิ่งที่พบเห็น
4. การเขียนเพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร
5. การเขียนเพื่อบันทึกสิ่งที่ต้องการจำ
6. การเขียนเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานและอื่นๆ
7. การเขียนเพื่อประกาศเชิญชวนและโฆษณา
8. การเขียนบัตรเชิญและบัตรอวยพร
9. การเขียนแผนผังและแผนที่
10. การเขียนตามความรู้สึก

นอกจากนี้ สุจริต เพียรชอบ (2537 : 249) ยังได้แบ่งประเภทการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การเขียนเพื่อความบันเทิง เช่น บทละคร คำบรรยายภาพ เป็นต้น
2. การเขียนเชิงบรรยาย เช่น เรื่องสั้น นิยาย คำประพันธ์ร้อยกรอง เป็นต้น

แม้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์จะมีหลายประเภท แต่ลักษณะสำคัญของการเขียน

เชิงสร้างสรรค์เป็นแนวทางเขียนลักษณะเฉพาะตัว ที่ผู้เขียนมีจินตนาการเป็นของตนเอง เป็นความสามารถในการแสดงออกของผู้เขียน และยังทำให้ผู้อ่านได้คิดและจินตนาการตามด้วยวิจารณญาณ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี อันก่อให้เกิดความเรียงปัญญาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

แนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

มีผู้นำเสนอแนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ พอสรุปได้ดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2540 : 130) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ทางภาษา เพื่อส่งเสริมการแสดงออกทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการเขียนเรื่องจากรูปภาพ
2. กิจกรรมเขียนเรื่องต่อจากข้อความที่ให้มาและตั้งชื่อเรื่องที่เขียน
3. กิจกรรมเขียนประโยคอธิบายรูปภาพ
4. การเขียนแสดงความคิดเห็น อภิปรายข่าวที่ได้อ่าน
5. การเขียนนิทาน โดยใช้คำที่กำหนดมา
6. การเขียนคำใหม่มีลักษณะร่วมเหมือนคำที่ให้มาและคำที่มีความหมาย
7. การเขียนคำกำหนดให้มาแต่งประโยคที่มีความหมายให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
8. การเขียนคำให้คล้องจองกับคำที่ให้มา
9. การเขียนคำใหม่ให้ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะของคำที่กำหนดและเป็นคำที่มีความหมาย
10. การเขียนแสดงความรู้สึกรูปภาพที่ได้เห็น
11. กิจกรรมทางภาษาในลักษณะต่างๆ

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างมีจุดมุ่งหมาย ได้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นระบบ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ ปัจจัย หลักเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนตลอดจนแนวทางการส่งเสริม การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงจะทำให้ผู้เขียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

แนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2548 : 5-7) ได้ให้ ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ครูควรมีบุคลิกที่สร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้ครูควรเป็นผู้มีบุคลิกของการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อจูงใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ลักษณะของครูที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นั้นจะต้องปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 หากิจกรรมเร้าใจใหม่ๆ
 - 1.2 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ได้รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
 - 1.3 ใช้คำถามทำให้เกิดคำตอบหลายอย่าง
 - 1.4 กระตุ้นให้เกิดคำตอบหลายๆ อย่าง
 - 1.5 ชมเชยและให้กำลังใจ
 - 1.6 มีประชาธิปไตยในการสอน

2. จัดการบรรยายให้หัวใจให้เด็กรักการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยไม่ให้บรรยายภาค
ในการทำงานเคร่งเครียดจนเกินไป

3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัวเด็ก เพราะจะช่วยให้เด็กเข้าใจอยากเขียน อยากเล่าในสิ่งที่เขามี
ประสบการณ์อยู่ในตัวของเขาเอง

4. ช่วยให้มีความคิดแตกฉานโดยจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เขียนสามารถใช้ความคิด
พิจารณา ได้ตรง สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง สามารถเสนอ
แนวทางในการแก้ปัญหาได้หลายอย่าง

5. จัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กรู้สึกสนุกสนานในการเขียน

6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะในการเขียน

สรุปได้ว่าแนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ครูควรเริ่มต้นการสอน โดยเริ่มจาก
การเรียงลำดับจากง่ายไปเรื่อยๆ ค่อยเป็นค่อยไปในการสอน ครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็ก ได้รู้จักคิด
ในทางสร้างสรรค์และให้รางวัลเมื่อเขาทำได้ดี

ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นทักษะที่จำเป็นและมีประโยชน์หลายอย่าง ดังที่
พิสมัย อ่ำไพพันธ์ (2537 : 3-4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อนักเรียนคือ

1.1 ทำให้จิตใจกล้าแข็งคิดอย่างรวดเร็ว

1.2 ทำให้เด็กได้แสดงออกความรู้สึกระหว่างอารมณ์และมีสุนทรียภาพ

1.3 เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลองความสามารถในการเขียน

1.4 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ความเข้าใจและแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้า

ที่ได้พบเห็น

2. ประโยชน์ต่อครูคือ

2.1 เป็นวิธีการที่ช่วยให้ความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.2 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล

2.3 เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เข้าใจประสบการณ์ของเด็ก

ฉวีวรรณจินดาพล (2528 : 6 อ้างถึงใน อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร. 2540 : 2)

ได้กล่าวถึงคุณค่าหรือประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า

1. เป็นการฝึกทักษะและพัฒนาการใช้ภาษา ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อ
สิ่งแวดล้อมของเด็ก

2. เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักคำศัพท์มากขึ้น ก่อให้เกิดความฉลาดในการเลือกถ้อยคำ
สำนวน วลี ที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานมีชีวิตชีวาแก่ผู้อ่าน และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
ในการเขียน

3. เป็นการฝึกให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

4. เป็นการช่วยให้เด็กพึงพอใจในผลงานและรักการเขียนมากยิ่งขึ้น

5. เป็นการช่วยให้รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น จากการเขียนแสดงความรู้สึกนึก
คิดและปัญหาของเด็ก

6. การเขียนแบบสร้างสรรค์ จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้มีความนับถือ ขอมรับ
ตนเอง ภูมิใจในตนเองและรู้จักยอมรับผู้อื่น

7. การสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ ช่วยให้เด็กรู้สึกเกิดความซาบซึ้งในผลงาน
และวรรณคดีที่มีคุณภาพต่างๆ ซึ่งจะเป็นประสบการณ์ของเด็กที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

8. การสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ จะเป็นการฝึกให้เด็กใช้ความสังเกตธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม ความรู้สึกที่ติดต่อกับสิ่งต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญญา ความรู้ที่อันดีงามต่อเพื่อนมนุษย์
และสิ่งมีชีวิตในโลก

9. การสอนเขียนแบบสร้างสรรค์ เป็นงานที่สนุก ทำง่าย สร้างความเชื่อมั่นให้ทั้งผู้สอน
และผู้เรียน

จะเห็นได้ว่า การสอนเขียนแบบเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อครู
และนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งยังนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยที่นักเรียนมีโอกาส
ได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างมีอิสระ เป็นวิธีที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กๆ ออกสร้างงานเขียน
ครูผู้สอนควรส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา

การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การประเมินผลการเรียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ประเมินผลได้ยาก หากเครื่องมือที่นำ
มาใช้วัดประเมินผลขาดประสิทธิภาพ ใช้ได้ไม่แน่นอนอน ขาดความเชื่อมั่นเที่ยงตรงก็จะทำให้ผล
การประเมินผิดพลาด

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535:105) จึงเสนอแนะให้ถือเกณฑ์พิจารณา
คำตอบที่อยู่ในลักษณะเป็นการคิดหลายทาง (Divergent Thinking) ของ กิลฟอร์ด (Guilford) ดังนี้

1. ความคล่องในการคิด (Fluency) หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนับจำนวนคำตอบ
ทั้งหมดที่แตกต่างกัน ให้คะแนนคำตอบละหนึ่งคะแนน และไม่นับถึงคำตอบเหล่านี้จะไปซ้ำกับ
คำตอบของคนอื่นหรือไม่

2. ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึง คะแนนที่ได้รับจากการนับจำนวนคำตอบที่ไม่อยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือคำตอบที่อยู่ในประเภทที่แตกต่างกัน โดยให้คะแนนคำตอบละหนึ่งคะแนน และไม่คำนึงถึงว่าคำตอบจะไปซ้ำกับคนอื่นหรือไม่

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง คะแนนที่ให้ความสำคัญของความถี่ของคำตอบตามวิธีการของครอเพลย์ (Cropley) โดยคำตอบใดที่กลุ่มตัวอย่างตอบซ้ำกันมากๆ ก็ให้คะแนนน้อยหรือไม่ได้เลย ถ้าคำตอบไม่ซ้ำกันกับคนอื่นเลยก็จะให้คะแนนมากขึ้น เกณฑ์การให้คะแนนยึดหลักดังนี้

คำตอบซ้ำร้อยละ	12	ขึ้นไปให้	0	คะแนน
คำตอบซ้ำร้อยละ	6-11	ขึ้นไปให้	1	คะแนน
คำตอบซ้ำร้อยละ	3-5	ขึ้นไปให้	2	คะแนน
คำตอบซ้ำร้อยละ	2	ขึ้นไปให้	3	คะแนน
คำตอบซ้ำร้อยละ	1	ขึ้นไปให้	4	คะแนน

4. คะแนนความคิดสร้างสรรค์หาได้จากผลบวกของคะแนนความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ในแต่ละกิจกรรมนำมารวมกัน เป็นผลบวกของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนในการวิจัยครั้งนี้ จะนำมาตรวจในคะแนนความคิดสร้างสรรค์ สำหรับแบบทดสอบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในหน่วยสร้างคำและการสร้างประโยค

5. คะแนนความคิดละเอียดลออ ให้พิจารณาจากความสามารถในการนำคำมาเขียนเป็นเรื่องราวแปลกใหม่ น่าสนใจ และมีความยาวพอที่จะให้เรื่องได้ใจความสมบูรณ์ (นิจ จันทรมล. 2535: 267) และหน่วยศึกษานินเทศก์ กรมฝึกหัดครู (2540 : 42) อ้างถึงใน วิจิตรา ชูระคำ. 2537 : 18) ได้เสนอเกณฑ์ในการให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของความคิดละเอียดลออ (Elaboration) ว่า ให้คะแนนแต่ละภาคคำสุด 1 คะแนน ส่วนรายละเอียดที่ต่อเติมเพิ่มขยายหรืออธิบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้นถือเป็นความละเอียดลออ ดังนั้นส่วนละเอียดทุกส่วนที่ไม่ซ้ำกันจะได้ 1 คะแนน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนในการวิจัยครั้งนี้ จะตรวจให้คะแนนสำหรับแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์การเขียนเรื่อง สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะให้ในแบบทดสอบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์การเขียนเรื่อง โดยให้ผู้ตรวจ 3 คน อ่านการเขียนข้อความและการเขียนเรื่อง และให้คะแนนตามอัตราส่วน ดังนี้

1. ให้คะแนนการเขียน
2. การคิดแปลกใหม่ 4 ส่วน
3. เนื้อหาสาระ 2 ส่วน
4. การเชื่อมโยงความคิด 2 ส่วน
5. การใช้ภาษา 1 ส่วน
6. กลไกทางภาษา 1 ส่วน

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

1. ให้คะแนนการเขียนแต่ละด้านตามอัตราส่วนดังนี้

- 1.1 การคิดแปลกใหม่ 4 ส่วน
- 1.2 เนื้อหาสาระ 2 ส่วน
- 1.3 การเชื่อมโยงความคิด 2 ส่วน
- 1.4 การใช้ภาษา 1 ส่วน
- 1.5 กลไกทางภาษา 1 ส่วน

2. การกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน

ดีมาก	มีค่าเท่ากับ	5
ดี	มีค่าเท่ากับ	4
พอใช้	มีค่าเท่ากับ	3
เกือบใช้ได้	มีค่าเท่ากับ	2
ต้องแก้ไข	มีค่าเท่ากับ	1

แผนการจัดการเรียนรู้

ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ต้องมีลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ ที่ครูผู้สอนต้องรู้จักเลือกวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาของการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรือง และคณะ (2545:53) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้

เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนด แผนการจัดการเรียนรู้มี 2 ระดับได้แก่ ระดับหน่วยการเรียนรู้และระดับบทเรียน

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545 : 409) ได้กล่าวถึงแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า แผนการเรียนรู้ (Lesson Plan) เป็นเครื่องมือหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม แผนการเรียนรู้จะแสดงการจัดการเรียนการสอนตามบทเรียน (Lesson) และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นรายวันหรือรายสัปดาห์

กรมวิชาการ (2546 : 93) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึงแผนซึ่งครูเตรียมการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน โดยวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้หรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล โดยการวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาหรือหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งยึดผลจากการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ที่กำหนด สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และบุญชม ศรีสะอาด (2537 : 43) ได้กล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การวางแผนและเตรียมการสอน เป็นการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนใคร ในเนื้อหาใด สอนเมื่อใด สอนอย่างไรและเพื่อให้เกิดอะไร ซึ่งเมื่อถึงเวลาดังกล่าวจะดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้ ผู้สอนจึงต้องคิดวางแผนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างละเอียด รอบคอบ เหมาะสม เพื่อให้สามารถดำเนินการสอนตามที่กำหนดไว้ได้อย่างได้ผลดี

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 33) ให้ความหมายของแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง การนำมวลประสบการณ์สำหรับการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้ เป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ

สรุปแผนการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการหรือโครงการที่จัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อปฏิบัติการสอน ในวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การจัดกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พอสรุปความได้ดังนี้ (สุพล วังสินธ์. 2536 : 10-11)

1. ช่วยทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา
2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า ทำให้ครูมีความมั่นใจ ในการสอนได้ตามเป้าหมาย

3. ช่วยส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหาความรู้ ทั้งหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล

4. ช่วยให้เป็นคู่มือครูสำหรับครูที่มาสอนแทนได้

5. ช่วยเป็นหลักฐานแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ

6. ช่วยเป็นผลงานทางวิชาการแสดงถึงความชำนาญและเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ

บรูซ ซีริมหาสาร (2545:4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ ต่ออาชีพครูไว้ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นครูมืออาชีพ มีการเตรียมการล่วงหน้า แผนการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการใช้เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรมและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กมาผสมผสานกัน หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนที่ตนสอนอยู่

2. แผนการจัดการเรียนรู้ ช่วยส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เทคนิคการสอน สื่อ นวัตกรรม และวิธีการวัดและประเมินผลมาพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

3. แผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูที่จะปฏิบัติการสอนแทนสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

4. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงข้อมูลการเรียนการสอน การวัด และการประเมิน ที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

5. แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู สามารถนำไปเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปี เพื่อขอเลื่อนตำแหน่งหรือระดับให้สูงขึ้น และเพื่อใช้ประกอบการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบการใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้สอนต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้สอนจะต้องพิจารณาอย่างเหมาะสมในเรื่องการเลือกวิธีสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา นั้นๆ การเลือกสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการจัดเตรียมการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 160) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีว่า ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประเภท ดังนี้

1. เป็นแผนการสอน ที่มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติมากที่สุด โดยครูเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้น ให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามที่มุ่งหมาย
2. เป็นแผนการสอน ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้บอกคำตอบ มาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหา ให้ผู้เรียน คิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง
3. เป็นแผนการสอน ที่เน้นทักษะกระบวนการ มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และนำกระบวนการ ไปใช้จริง

4. เป็นแผนการสอน ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกหนีจากการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จรูปราคาสูง

จะเห็นว่าลักษณะแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้น เป็นแผนที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนา การเรียนของคนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย มีครูเป็นผู้แนะนำหรือจัดแนวทางการเรียนแก่ผู้เรียน ให้รู้จักคิด ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยนำข้อมูลและสังเคราะห์ความรู้เป็นของตนเอง ได้เรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ประเภทของแผนการจัดการเรียนรู้

ในฐานะที่เป็นครูผู้สอน จะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการเตรียมการสอนโดยการ จัดทำแผนการเรียนรู้ หรือนันทนาการสอนให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ครูผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกรมวิชาการ (2546 : 93) ได้เสนอแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำหน่วย การเรียนรู้ มาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ทำได้ สองรูปแบบคือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ย่อยเป็นรายชั่วโมง
2. แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนการจัดการเรียนรู้รวม ไม่แยกเป็นรายชั่วโมง ครูผู้สอนจะต้อง นำไปจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เอง การสอนภาษาไทยเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ของ หลักสูตรนั้น ผู้สอนจะต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดีไว้ล่วงหน้า เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน และช่วยให้ผู้เรียนศรัทธาในตัวผู้สอนได้ด้วย

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้มี 2 ประเภท คือ แผนการจัดการเรียนรู้ย่อยรายชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้รวม

ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

สามารถสอนด้วยความมั่นใจมากกว่าครูที่ไม่ได้เตรียมการสอน ดังนั้น

นิคม สุวพงศ์ (2536 : 4) ได้สรุปแผนการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อครู ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ครูมีความพร้อมและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบและมีขั้นตอนในการทำงาน
3. ครูได้เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลไว้ล่วงหน้า
4. ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับวัยของเด็ก
5. มีกิจกรรมการสอนหลายๆ วิธี
6. สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะที่สอนได้เพราะมีการเตรียมตัวมาก่อนล่วงหน้า
7. ผู้บริการและผู้เกี่ยวข้องสามารถช่วยเหลือ แนะนำ ควบคุม กำกับได้เป็นอย่างดี
8. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่งที่แสดงความชำนาญของครูผู้สอน ที่จะได้รับ

การพิจารณาให้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น หากผลงานเป็นที่ยอมรับว่าเป็นแผนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นตัวอย่างการวางแผนการสอนที่ดีให้กับครู โดยทั่วไป

จะเห็นได้ว่าการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางให้ครูได้นำไปใช้สอนได้ มีความเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถคิดค้นวิธีการใหม่ๆ และนำมาทดลองใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดการค้นพบหรือการประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุขสามารถพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ นอกจากนี้ ตำราคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 134) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเอกสารเครื่องมือที่ช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ

1. รู้วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความมั่นใจ
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับวัยของนักเรียน
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ตรงกับเจตนาารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งส่งเสริมให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามลำดับขั้น สอน ได้ครบถ้วนและทันเวลา
5. ถ้าครูมีความจำใจไม่ได้สอนด้วยตนเอง ผู้มาทำการสอนแทนก็สามารถสอนแทนได้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ประสิทธิภาพ

ในการนำแบบฝึกทักษะมาใช้ เพื่อให้ได้ผลตามความมุ่งหวังของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนนั้น ครูผู้สอนมีความจำเป็นต้องหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะก่อนนำมาใช้

ความหมายของประสิทธิภาพ

มีนักการศึกษากล่าวถึงความหมายของประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

ชนพร โมราบุตร (2547:42-44) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่พึงพอใจ หากมี ประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้โดยการประเมินผล พฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือพฤติกรรมต่อเนื่องและพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

ดวงมาลา จาริขานนท์ (2551:8) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) เป็นเลขตัวแรก และ (E_2) เป็นเลขตัวหลัง ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ร้อยมากเท่าไรยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

วิมล เหล่าเสน (2552 : 6) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพว่า ประสิทธิภาพหมายถึง คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนหรือนวัตกรรม ซึ่งนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สรุปได้ว่าประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากนวัตกรรม ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) เป็นเลขตัวแรก และ (E_2) เป็นเลขตัวหลัง ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ร้อยมากถือว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้จากสื่อหรือนวัตกรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของสื่อ เป็นการนำสื่อไปทดลองใช้ ได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้ เศษชัย กิจระการ (2544 : 44-51) ได้กล่าวถึงวิธีการหาประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้น

2 วิธี ดังนี้

1. วิธีหาเชิงประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach) ในกระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผล ในการตัดสินใจคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสามารถในด้านการนำไปใช้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาค่าประสิทธิภาพต่อไป

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical Approach) วิธีนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน แผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 95/95$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีความหมายแตกต่างกันหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80/80$ ดังนี้

2.1 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือ นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1 และ E_2 ใช้สูตร (กาญจนา วัฒนา, 2544 : 188) ดังนี้

$$\text{สูตรที่ 1} \quad E_1 = \frac{\sum X}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน

$\sum X$ แทน คะแนนแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบย่อยทุกชุดรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$\text{สูตร 2} \quad E_2 = \frac{\sum X}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum X$	แทน ผลรวมของคะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียนทั้งหมด
	N	แทน จำนวนนักเรียน
	B	แทนคะแนนเต็มของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
	N	แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

2.2 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้น ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น นักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมดคือ 32 คน แต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียน ถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

2.3 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน เทียบกับคะแนนที่ได้ก่อนการเรียน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) สามารถอธิบายให้ชัดเจนดังนี้ สมมติว่านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบก่อนเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 10 แสดงว่าต่างจากคะแนนเต็ม เท่ากับ 90 ถ้านักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85 แสดงว่ามีความแตกต่างของการสอบ 2 ครั้งนี้ เท่ากับ $85 - 10 = 75$ ดังนั้นค่าของ $(E_2) = (75/90) \times 100 = 83.33\%$ ถือว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($E_2 = 80$)

2.4 เกณฑ์ 80/80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมด

ทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูกมีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่าสื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีควมบกพร่อง)

กชกร ชิปีตติ และมานิต ยอดเมือง (2547 : 240) กล่าวว่า การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดฝึก นิยมกำหนดไว้ 90/90 สำหรับเนื้อหาวิชาที่เป็นความจำ และไม่ต่ำกว่า 80/80 สำหรับวิชาทักษะ เช่นภาษาเพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคิดตามระยะเวลาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงและวัดได้ทันทีที่เรียนเสร็จไปแล้ว การทดลองหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตรที่กล่าวมาต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) นำชุดฝึกไปทดลองใช้กับผู้เรียน 1-3 คน โดยทดลองกับเด็กเก่ง ปานกลางและเด็กอ่อน การทดลองครั้งนี้ต้องปรับปรุงสื่อการสอนให้ดีขึ้น
2. แบบกลุ่ม (1:10) นำชุดฝึกที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน ที่มีความสามารถละกัน แล้วทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น
3. ภาคสนาม (1:100) นำชุดฝึกไปทดลองใช้ในชั้นเรียนที่มีผู้เรียนตั้งแต่ 30-100 คน หากการทดสอบภาคสนามได้ค่า E_1 และ E_2 ไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จะต้องปรับปรุงชุดฝึกและทำการทดสอบหาประสิทธิภาพซ้ำอีก

สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้น นิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80/80, 85/85 และ 90/90 ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อั้น วิชาที่ค่อนข้างยาก ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80/80 หรือ 85/85 วิชาที่มีเนื้อหาง่ายก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90/90 นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ที่เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90/90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.50/87.50

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เกรียงไกร ยิ่งสง่า (2543 : 21) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จด้านความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพต่างๆ ของแต่ละบุคคล

นงนาฏ ดันติเสวี (2545 : 14) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการที่จะพยายามเข้าถึงความรู้ ซึ่งเกิดจากการทำงานที่ประสานกันและต้องอาศัยความพยายามอย่างมาก ทั้งองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสติปัญญาและองค์ประกอบที่ไม่ใช่สติปัญญา แสดงออกในรูปของคะแนนซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป

ทิตินา แคมมณี (2550 : 10) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ คือการทำให้สำเร็จ (Accomplishment) หรือประสิทธิภาพทางด้านการกระทำในทักษะที่กำหนดให้หรือด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) การพัฒนาทักษะในการเรียน อาจพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้ คะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง ที่พัฒนาองกามขึ้นมาจากการฝึกอบรมสั่งสอนโดยตรง หรือเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียน ประกอบด้วย ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า

จากคำกล่าวของนักการศึกษาข้างต้นสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง พฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลที่ได้พัฒนาขึ้น โดยผ่านการฝึกอบรมสั่งสอน สามารถวัดเป็นคะแนนได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อาจต้องศึกษาองค์ประกอบอื่นที่มีอิทธิพลด้วย

บลูม (Bloom, 1976 : 52) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในโรงเรียนประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของผู้เรียน ประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานเดิมของผู้เรียน
2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาที่เรียนในโรงเรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองและลักษณะบุคลิกภาพ
3. คุณภาพการสอน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาดและรู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่

จากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวคิด ในการพิจารณาการจัดทำแบบทดสอบให้กับผู้เรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแบบทดสอบที่เป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ดังนี้

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542 : 323-324) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียน ซึ่งเน้นการวัดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านความรู้ ความคิด ได้แก่พฤติกรรมด้านความรู้ ความจำ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และการนำความรู้ไปใช้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545 : 96) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะและความสามารถทางวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2545 : 16) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลของการเรียนการสอน หรือเป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่ใช้สำหรับวัดทักษะหรือความรู้ที่ได้เรียนรู้มา

สมนึก ภัททิยธนี (2546 : 73) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่วัดสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ผ่านมาแล้ว

จากความหมายที่นักวิชาการกล่าวไว้สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ ความสามารถและทักษะทางด้านวิชาการที่นักเรียนได้เรียนรู้มา จากการอบรมสั่งสอนของครูว่ามีมากน้อยเพียงไร และเป็นเครื่องมือที่ครูที่ใช้วัดความสามารถของนักเรียน

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเภทต่างๆ ของแบบทดสอบเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบ โดยศึกษาจากเกียรติสุดา ศรีสุข (2545 : 34) ได้กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบโดยแบ่งตามสมรรถภาพที่วัดแบ่งเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความรู้ความสามารถและทักษะทางวิชาการหลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างเอง (Teacher - Made Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบความรู้ ความสามารถและทักษะของผู้เรียนในห้องเรียน

1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างและผ่านกระบวนการพัฒนามีคุณภาพได้มาตรฐาน ทั้งความเที่ยงตรง ความง่ายง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น

2. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถทางสมอง (Mental Ability) ที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ต่างๆ ในอดีต

3. แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personal Social Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพของบุคคล เช่น วัดเจตคติ ความสนใจ นิสัย ค่านิยมและความเชื่อ เป็นต้น

สมนึก ภักทิชณี (2546 : 73-79) กล่าวว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น ที่นิยมใช้มี 6 แบบดังนี้

1. ข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective or Essay Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถามแล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้ ข้อคิดของแต่ละคน

2. ข้อสอบแบบกาถูก - ผิด (True - false Test) ลักษณะทั่วไปถือได้ว่าข้อสอบแบบกาถูก - ผิด คือข้อสอบที่มี 2 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกดั้งกล่าวเป็นแบบคงที่มีความหมายตรงข้าม ถูก - ผิด ใช่ - ไม่ใช่

3. ข้อสอบแบบเติมคำ (Completion) ลักษณะทั่วไปประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยคลงในช่องว่างที่เว้นไว้เพื่อให้มีใจความถูกต้อง

4. ข้อสอบแบบตอบสั้นๆ (Short Answer Test) ลักษณะของข้อสอบประเภทนี้คล้ายกับข้อสอบเติมคำแต่แตกต่างกันที่ตอบข้อสอบสั้นๆ เขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ ผู้ตอบเขียนตอบคำถามที่ต้องการให้สั้น กระชับ ได้ใจความสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นการบรรยายแบบข้อสอบอัตนัยหรือความเรียง

5. ข้อสอบแบบจับคู่ (Matching Test) ลักษณะทั่วไปเป็นข้อสอบเลือกตอบชนิดหนึ่ง โดยมีคำถามหรือข้อความแยกออกจากกันเป็น 2 ชุด ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรก็ตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนดไว้

6. ข้อสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Test) ลักษณะทั่วไปข้อสอบแบบเลือกตอบจะประกอบด้วย 2 ตอนคือ ตอนนำหรือคำถาม (Stem) กับตอนเลือก (Choice) กำหนดให้นักเรียนพิจารณาแล้วหาตัวเลือกที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และคำถามแบบเลือกตอบที่นิยมใช้ตัวเลือกที่ดูเผินๆ จะเห็นว่าทุกตัวเลือกถูกหมด แต่ความจริงมีน้ำหนักถูกมากน้อยต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประเภทอันนี้ โดยให้นักเรียนเขียนตอบ ผ่านการวิเคราะห์และปรับปรุงให้มีคุณภาพดีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การเรียงลำดับขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ช่วยให้ผู้วิจัยมีหลักการและแนวทางที่ถูกต้องดังนี้

พิจิต ฤทธิ์จรูญ (2544: 111-113) กล่าวว่า การสร้างมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร การสร้างแบบทดสอบเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ตารางวิเคราะห์หลักสูตรจะเป็นกรอบในการออกข้อสอบ ซึ่งระบุจำนวนข้อสอบในแต่ละเรื่อง และพฤติกรรมที่ต้องการจะวัดไว้

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นพฤติกรรมที่เป็นผลกับการเรียนรู้ที่ผู้สอนมุ่งหวัง จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งผู้สอนกำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์

3. กำหนดชนิดของข้อสอบและวิธีการสร้าง โดยศึกษาตารางวิเคราะห์หลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาตัดสินใจเลือกชนิดของข้อสอบที่จะใช้ไว้ว่าเป็นแบบใด โดยเลือกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แล้วศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบชนิดนั้น ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการเขียนข้อสอบ

4. เขียนข้อสอบ ผู้ออกข้อสอบลงมือเขียนข้อสอบตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร และให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

5. ตรวจสอบข้อสอบเพื่อให้ข้อสอบที่เขียนไว้มีความถูกต้องตามหลักวิชา มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผู้ออกข้อสอบต้องพิจารณาทบทวนตรวจสอบข้อสอบอีกครั้ง ก่อนที่จะจัดพิมพ์และนำไปใช้ต่อไป

6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง โดยมีคำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีตอบแบบทดสอบ (Direction) และจัดวางรูปแบบการพิมพ์ให้เหมาะสม

7. ทดลองและวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นวิธีการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ก่อนนำไปใช้จริง โดยนำแบบทดสอบไปทดลองตอบกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ต้องการสอนจริง แล้วนำผลการสอบมาวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบให้มีคุณภาพ

8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง จากผลการวิเคราะห์ข้อสอบหากพบว่าข้อสอบข้อใดไม่มีคุณภาพหรือมีคุณภาพไม่ดีพอ อาจจะต้องตัดทิ้งหรือปรับปรุงแก้ไขข้อสอบให้มีคุณภาพดีขึ้น แล้วจึงจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับจริง ที่จะนำไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

จากขั้นตอนทั้งหมดของการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทำให้เชื่อได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ได้สามารถนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ เพราะเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้วัดความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

ดัชนีประสิทธิผล

ความหมายของดัชนีประสิทธิผล

เพชฌ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545 : 1) กล่าวถึงความหมายของ

ดัชนีประสิทธิผล ไว้ว่า ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) หมายถึง ตัวเลขที่แสดงถึง

ความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน โดยการเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนการทดสอบ

ก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน และคะแนนเต็มหรือคะแนนสูงสุดกับคะแนน

ที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน เมื่อมีการประเมินสื่อการสอนที่ผลิตขึ้นมา เรามักจะดูถึงประสิทธิผล

ทางด้านการสอนและการวัดประเมินผลทางสื่อ นั้น ตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่าง

ของค่าคะแนน ใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ในทางปฏิบัติ ส่วนมากจะเน้นที่ผลความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะก็อาจจะยังไม่เพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67 % และกลุ่ม 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74 % ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติปรากฏคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียนระหว่าง 2 กลุ่ม ปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะสิ่งที่ทดลอง(Treatment) นั้นหรือไม่ เนื่องจากการทดสอบทั้งสองกรณีมีคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกับ ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบหลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นสูงสุดของแต่ละกรณี

ดวงมาลา จาริขานนท์ (2551 : 8) ได้ให้ความหมายของดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึงตัวเลขที่แสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน เปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการสอบหลังเรียน

วิมล เหล่าเคน (2552 : 6) ได้ให้ความหมายของดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง คะแนนแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน

สรุปได้ว่า ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียน หลังจากได้ศึกษานวัตกรรมหรือสื่อต่างๆ โดยเปรียบเทียบคะแนนที่เพิ่มขึ้นจากการทดสอบก่อนเรียน กับคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน

การหาค่าดัชนีประสิทธิผล

ฮอปแลนด์ (Hovland. 1949 : unpagged ; อ้างถึงใน เษชญ กิจระการ. 2545 : 1) ที่ได้เสนอการหาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index) ซึ่งได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบ

ก่อนการทดลองและการทดสอบหลังการทดลอง ด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้
 ฮอปแลนด์ กล่าวว่า ค่าความสัมพัทธ์ของการทดลองจะสามารถทำได้ถูกต้อง จะต้องคำนึงถึง
 ความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด
 ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อ

เชษฐ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี (2545 : 30 - 33) ได้ให้แนวคิดว่า หลังจาก
 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการ ของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หรือสื่อการเรียนรู้ (E₁)
 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) แล้ว หากผู้วิจัยต้องการพิจารณาว่าแผนการจัดการเรียนรู้
 หรือสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นยังมีคุณภาพในแง่ผู้อื่นอีกหรือไม่ โดยสามารถพิจารณาได้จาก
 พัฒนาการของผู้เรียนจากก่อนและหลังการเรียนเรื่องใดๆ นักเรียนได้พัฒนาหรือมีความรู้
 ความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้หรือไม่ เพิ่มขึ้นเท่าไร ซึ่งอาจจะพิจารณาได้จากการคำนวณหา
 ค่า t - test (แบบ Dependent Samples) หรือ หาค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index : E.I.)
 มีรายละเอียด ดังนี้

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมของคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}{(\text{จำนวนนักเรียน} \times \text{คะแนนเต็ม}) - \text{ผลรวมของคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

หรือ

$$E.I. = \frac{\sum X_2 - \sum X_1}{(Total) - \sum X_1}$$

E.I.	แทน	ดัชนีประสิทธิผล
$\sum X_1$	แทน	คะแนนทดสอบก่อนเรียน
$\sum X_2$	แทน	คะแนนสอบหลังเรียน
Total	แทน	คะแนนเต็มคูณจำนวนผู้เรียน

$\sum X_2 - \sum X_1$ แทน จำนวนเศษของ E.I. เป็นเศษที่ได้จากการวัดระหว่างการทดสอบ
 ก่อนเรียน ($\sum X_1$) และการทดสอบหลังเรียน ($\sum X_2$) คะแนนทั้งสองชนิด (ประเภท) นี้จะแสดงถึง
 ค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุดที่ได้ (100 %) ตัวหารดัชนี คือความแตกต่างระหว่างคะแนน

ทดสอบก่อนเรียน ($\sum X_1$) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนสามารถทำได้ ต่อมา เวนน์ ได้ปรับปรุงรูปแบบของการแสดงค่าดัชนีประสิทธิผลใหม่โดยการคูณด้วย 100 เพื่อให้ค่าที่ออกมาเป็นร้อยละ ซึ่งให้ดูหรือตีค่าได้สะดวกขึ้น

ดัชนีประสิทธิผล สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อประเมินผลสื่อ โดยเริ่มจากการทดสอบก่อนเรียน ซึ่งเป็นตัววัดว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับใด รวมถึงการวัดความเชื่อ เจตคติ และความตั้งใจของผู้เรียน นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาแปลงให้เป็นร้อยละ หากคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ จากนั้นนำนักเรียนเข้ารับการทดลอง เสร็จแล้วทำการทดสอบหลังเรียน นำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนี โดยนำคะแนนก่อนเรียนไปลบออกจากคะแนนหลังเรียน ได้เท่าใดนำมาหารด้วยค่าที่ได้จากค่าทดสอบก่อนเรียนสูงสุดที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้ ลบด้วยคะแนนทดสอบก่อนเรียน โดยทำให้อยู่ในรูปของร้อยละ การคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผลพบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 1.00 ถึง 1.00 หากค่าทดสอบก่อนเรียนเป็น 0 และการทดสอบหลังเรียนปรากฏว่านักเรียนทำได้สูงสุด คือ เต็ม (P_2) = 100 ค่า E.I. จะเท่ากับ 1.00 ในทางตรงกันข้าม ถ้าคะแนนทดสอบหลังเรียนน้อยกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนค่าที่ออกมาจะมีค่าเป็นลบ

ความพึงพอใจ

มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

โวลแมน (Wolman. 1973 ; อ้างถึงใน จรรยาพร สุดสวาท และคณะ 2545 : 14) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกมีความสุขเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

วัชรภรณ์ กองมณี (2546 : 52) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ ในทางบวก และความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนไป

ฉัตรลดา ปุณณจันทร์ (2548 : 86) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะเชิงบวก ซึ่งความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่นั้นจนบรรลุผลสำเร็จ

สุลักษณ์ สุขแก้ว (2549 : 40) ได้ให้ความหมาย ความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ซึ่งจะไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบุคคลว่าจะคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมาก เมื่อได้รับการตอบสนองด้วยดีก็จะมี ความพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวัง หรือได้รับน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ หรือได้รับน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่ามีมากหรือน้อย ดังนั้น ความพึงพอใจในการเรียนรู้ หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อการได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

จิตติญา วัชรินทรางกูร (2553 : 42) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบส่วนตัวของบุคคลต่อการปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งกิจกรรมนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้นได้ และสามารถกระตุ้นให้บุคคล มีความต้องการพบกับความสำเร็จมากขึ้นเรื่อยๆ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ ในทางบวก หรือความรู้สึกพอใจที่มีต่อการได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึง ได้ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีความพึงพอใจ ดังนี้

เฮอว์ซเบอร์ก (Herzberg. 1959 : 113) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ซึ่งสนับสนุนและขยายแนวคิดของลำดับความต้องการของมนุษย์ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

ซึ่งเป็นผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่จะก้าวหน้าในอนาคต สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 66-70) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ได้เสนอทฤษฎีความต้องการตามลำดับ โดยมีสาระความต้องการตามลำดับที่สำคัญ คือ มนุษย์มีความต้องการตลอดเวลาไม่สิ้นสุดครบโดที่ยังมีชีวิตอยู่ และความต้องการของคนจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้น จากต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญ โดยมนุษย์จะเกิดความต้องการในระดับต้นก่อน เมื่อความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว มนุษย์จะเกิดความต้องการในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งความต้องการของมนุษย์จะเป็นตัวผลักดันให้มนุษย์ทำสิ่งต่างๆ ลงไป เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ มาสโลว์ ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ลำดับขั้นคือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่มนุษย์จะขาดไม่ได้ ได้แก่ ความต้องการด้านสรีระ ความต้องการด้านปัจจัย 4 ความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ความมั่นคงปลอดภัยทั้งด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การได้รับความปลอดภัยจากสิ่งต่างๆ รอบด้าน

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความต้องการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม และการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อน

4. ความต้องการการยกย่องนับถือยอมรับ (Esteem Needs) หมายถึง ความต้องการจะมีชื่อเสียงเกียรติยศ ได้รับการเคารพยกย่องในสังคม ต้องการให้ผู้อื่นยอมรับนับถือว่าเป็นคนมีค่ายอมรับในความรู้ความสามารถ

5. ความต้องการที่จะประจักษ์ในตัวเอง (Self Actualization) หมายถึงความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสมหวังในที่ยอยากทำ อยากเป็นสิ่งที่คนหวังไว้ ฝันไว้ ได้ทำอะไรตามที่ตนเองต้องการ และมีความสุขกับสิ่งที่ตนเองต้องการทำ

ทวิพร วิรัชชัย และสงวนศณี วิรัชชัย (2541 : 196) ได้นำเสนอแนวคิดของนักจิตวิทยาชื่อ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์จะถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะสนองความต้องการมีอยู่ 7 ลำดับขั้น คือ

1. ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) เป็นความต้องการทางสรีระร่างกายตามธรรมชาติและเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อน

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการเพื่อปกป้องพิทักษ์ตนเองให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เด็กที่ได้รับการเอาใจใส่ปกป้องดูแลจะเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส

3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการที่จะได้รับความรักและความสนใจจากผู้อื่นและยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

4. ความต้องการความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem Needs) คือความต้องการความคิดความรู้สึกที่ดีในทางบวกเกี่ยวกับตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง รู้สึกว่าตนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีความรู้ความสามารถ

5. ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจ (Needs to Know and Understand) คือความต้องการที่จะเรียนรู้ทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ ในโลกหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ทำให้เป็นคนกระตือรือร้น ชอบศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

6. ความต้องการทางสุนทรียะ (Aesthetic Needs) คือความต้องการที่จะเข้าใจ เห็นคุณค่า และซาบซึ้งในผลงานทางด้านสุนทรียะทั้งหลาย เช่น ผลงานทางด้านดนตรี ศิลปะ วรรณกรรม ศาสนาและปรัชญา

7. ความต้องการที่จะบรรลุศักยภาพแห่งตน (Needs for Self - Actualization)

เป็นความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ให้เป็นคนที่มีคุณภาพสูงสุดเต็มศักยภาพของตน

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเสริมแรง ความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์แต่ละบุคคลที่มีความต้องการแตกต่างกัน ดังนั้นครูจึงต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อให้ผู้เรียนพึงพอใจในการเรียนรู้ จึงจะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

สมยศ นาวีการ (2545 : 115) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานถึงความพึงพอใจที่ต่างกัน

2 ลักษณะ ในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารหรือครูจะต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่จะทำให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของงาน ที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

2. ผลการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผล การปฏิบัติงาน จะถูกเชื่อมโยงด้วยกิจกรรมอื่นๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทน ที่เหมาะสมในที่สุดนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการ ตอบสนองในรูปของรางวัล ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic Rewards) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรม ของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติได้รับ นั่นคือ ความพึงพอใจ ในงานของผู้ปฏิบัติงาน จะถูกกำหนด โดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับ แต่ละบุคคลว่ามีความต้องการหรือไม่ อย่างไร ซึ่งความต้องการจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เมื่อนำมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียน จะเกิดความรู้สึกสนใจ ซินชอบ มีความสุขและมีเจตคติที่ดี

การวัดความพึงพอใจ

การที่จะวัดว่าบุคคลใดมีความพึงพอใจหรือไม่ มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเครื่องมือ ในการวัด นักวิชาการ ได้กล่าวถึงการวัดความพึงพอใจ ดังนี้

พนิตา ชัยปัญญา (2542 : 28) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถกระทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้สอบถามจะออกแบบสอบถามเพื่อต้องการทราบ ความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะที่กำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถาม ดังกล่าวอาจถามความพึงพอใจในด้านต่างๆ โดยทั่วไปนิยมใช้วิธีการจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ และประเด็นวัดความพึงพอใจเป็นทางบวก คะแนนจะเป็นดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง

มีความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง	มีความพอใจมาก
ระดับ 3 หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1 หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดความพึงพอใจทางตรงทางหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดี จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจโดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกด้วยการพูด กิริยาท่าทาง วิธีนี้จะต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจังและสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

ชวลิต ชูกัมแพง (2543 : 110-115) กล่าวไว้ว่า การวัดความพึงพอใจหรือการวัดจิตพิสัยสามารถทำได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยการสังเกตคำพูด การกระทำ การเขียนของนักเรียน ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการวัด เช่น ต้องการวัดว่านักเรียนคนหนึ่งมีความสนใจต่อการเรียนมากน้อยเพียงใด ครูอาจสังเกตพฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น การมาเรียน การตอบคำถามในชั้นเรียน ทำการบ้าน การส่งงาน

2. การสัมภาษณ์ (Interview) โดยการพูดคุยกับนักเรียนในประเด็นที่ครูอยากรู้ ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกทัศนคติของนักเรียน เพื่อนำสิ่งที่นักเรียนพูดออกมาเกี่ยวกับลักษณะจิตพิสัยของนักเรียนได้ เช่น ครูอยากทราบว่านักเรียนสนใจเรียนหรือไม่ ครูอาจพูดคุยกับนักเรียนว่าเคยอ่านหนังสืออะไรบ้าง เคยเขียนโปรแกรมไหม มีโปรแกรมอะไรดีๆ บ้าง ลองเล่าให้ครูฟังหน่อย คำตอบของนักเรียนจะทำให้ครูประเมินได้ว่า มีความพึงพอใจในการเรียนมากน้อยเพียงใด

3. การใช้แบบวัด (Rating Scale) ในการวัดความพึงพอใจแบบวัดที่น่าสนใจคือแบบของลิเคิร์ท (Likert's Method) เพราะสร้างง่าย มีความเชื่อมั่นสูงและสามารถพัฒนาเพื่อวัดความรู้สึกได้หลากหลาย โดยการสร้างเครื่องมือวัดเจตคติแบบนี้เป็นวิธีประเมินน้ำหนักความรู้สึกของข้อความหลังจากเขาเครื่องมือไปสอบถามแล้ว การสร้างข้อความที่แสดงความรู้สึกต่อเป้าหมายเจตคติจะต้องให้ครอบคลุมและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ข้อความจะเป็นทางบวกหมด ทางลบหมด หรือผสมกันก็ได้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

3.1 เลือกข้อเป่าเจตคติ เช่น เจตคติต่ออาชีพครู โดยเป่าของเจตคติอาจจะเป็นคน วัตถุ สิ่งของ องค์กร สถาบัน อาชีพ วิชา ฯลฯ แล้วแต่จะเลือก ยิ่งแคบยิ่งดี ยิ่งกำหนดช่วงเวลาด้วยแล้ว การแปลผลก็จะทำให้มีความหมายดีขึ้น

3.2 เขียนข้อความแสดงความรู้สึกต่อเป่าเจตคติ โดยวิเคราะห์ให้ครอบคลุม ลักษณะ ข้อความควรเป็นข้อความที่แสดงความเชื่อและความรู้สึกต่อเป่าที่ต้องการ ไม่เป็นการแสดงถึงความจริง มีความชัดเจน สั้น ให้ข้อมูลพอตัดสินใจได้ ไม่คลุมทั้งทางบวกและทางลบ ควรหลีกเลี่ยง คำปฏิเสธซ้อน ข้อความเดียวควรมีความเชื่อเดียว

3.3 การตรวจสอบข้อความ เป็นการตรวจสอบเพื่อดูให้แน่ชัดว่า ข้อความนั้นเขียนไว้เหมาะสมหรือไม่ การตอบจะตอบว่า ชอบ-ไม่ชอบ ดี-ไม่ดี เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย ควรใช้ 3 มาตรา 4 มาตรา หรือ 5 มาตรา เช่น ชอบมาก ดีมาก เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่ชอบ ไม่ดี ไม่แน่ใจ

3.4 การให้น้ำหนักมี 3 วิธี คือ วิธีหาค่าน้ำหนักซิกมา วิธีหาค่าน้ำหนักคะแนนมาตรฐาน วิธีหาค่าน้ำหนักแบบผลการ แต่ในระยะหลัง ลิเคิร์ท แนะนำให้ใช้วิธีกำหนดตัวเลขได้เลย โดยให้ตัวเลขเรียงลำดับความสำคัญของตัวเรา จะใช้ 0 1 2 3 4 หรือ 1 2 3 4 5 หรือ -2 -1 0 1 2 ก็ได้ ทั้งสามแบบนี้สัมพันธเป็น 1.00 คือตัวเดียวกันนั่นเอง

3.5 การทดสอบคุณภาพเบื้องต้น โดยต้องนำข้อความไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสอบเสร็จแล้วนำมาตรวจให้คะแนนแต่ละข้อ แล้วนำมาหาค่าความสัมพันธ์ (r_{xy}) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยกำหนด $\alpha = .05$ หรือ $\alpha = .01$

3.6 การจัดแบบสอบถาม เมื่อได้ข้อความที่มีอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ แล้วพิจารณาว่า กำหนดกี่ข้อ ตามหลักการถ้าข้อความมีคุณภาพสูงมากจะใช้ 10-15 ข้อก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีตั้งแต่ 20 ข้อขึ้นไป เพราะถ้าจำนวนน้อยข้อความเชื่อมั่นมักมีค่าน้อย ความเที่ยงตรงก็ไม่ดี อาจเป็นเพราะข้อความแสดงความรู้สึกหรือความเชื่อตรงเป่าไม่ครอบคลุมทุกอย่างในเป่า แบบสอบถาม บางฉบับจึงมักเป็น 100 ข้อ การให้จำนวนข้อควรคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่าง ระดับอายุ และความสามารถในการอ่าน ระดับเด็ก ๆ จึงไม่ควรมีมากข้อจนเกินไป

3.7 การตรวจให้คะแนน การให้คะแนนให้ตามมาตรที่กำหนดแต่ละข้อ ถ้าเป็นข้อความให้เปลี่ยนมาเป็นตัวเลข ถ้าเป็นตัวเลขแล้วก็นำตัวเลขที่ผู้ตอบเลือกมารวม กรณีข้อความ

เป็นความรู้สึกทางลบ จะต้องกลับตัวเลขกันกับข้อที่เป็นทางบวก การแปลคะแนนจะแปลจากผลรวมของทุกข้อก็ได้ เช่น แบบทดสอบมี 10 ข้อ มี 4 มาตรา สอบเสร็จแล้วหาค่าเฉลี่ยได้ 25.0 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 5.514 คะแนน จะต้องเทียบคะแนนจากคนสอบได้ต่ำสุด 10 คะแนน สูงสุด 40 คะแนน แต่ถ้าอยากแปลผลให้เป็นตัวเลข มาตรา 4 ก็ให้อำนาจนข้อไปหารคะแนนเฉลี่ยและคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลออกมาจะเหมือนกับคะแนนของคนสอบเพียงข้อเดียว นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ได้คะแนนเฉลี่ย 2.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.5514 คะแนน

3.8 การหาคุณภาพอื่นๆ เช่นการหาค่าความเชื่อมั่น หาได้โดยสอบซ้ำ (Test-Retest) แบบทดสอบคู่ขนาน (Alternative Forms หรือ Parallel Forms) แบบหาความคงเส้นคงวภายใน (Internal Consistency) สำหรับการหาค่าความเชื่อมั่นแบบหาความคงเส้นคงวภายในนั้น จะสอบเพียงครั้งเดียวแล้วหาค่าความแปรปรวนของแต่ละข้อและความแปรปรวนทั้งฉบับ โดยหาค่าความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจของบุคคล คือการตรวจสอบความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งต้องตรวจสอบอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือวัดหลายแบบ และเลือกใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การคิดริเริ่ม เป็นการเขียนอย่างอิสระ โดยการเปิดโอกาสให้เด็กสามารถแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจ และปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าที่ได้พบเห็น ด้วยการเขียนอย่างอิสระ เด็กได้ใช้ความคิดอย่างกว้างขวาง จึงมีผู้สนใจและศึกษาไว้ดังนี้

กรรณิการ์ พลชูทร (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อการสอน มีคะแนนในเชิงการเขียนสร้างสรรค์หลังการสอนสูงขึ้น จากก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์ประไพ ธวัชวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าแผนการสอนการใช้กิจกรรมนิทาน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำให้นักเรียนแสดงออกทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบนิทานได้ และความก้าวหน้าของทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการเรียนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุทิสรา อุทัยคุปต์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้หนังสือพิมพ์เป็นสื่อ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิภาวดี วิภาวิน (2543 : 59) ได้ศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้สื่อประสม และความเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้สื่อประสม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้สื่อประสม มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณภัทร สระประเทศ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องชุดการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบ้านสามเหลี่ยม เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 90.45/93.82 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนที่เรียน โดยชุดการสอนทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิลวรรณ ไชยโย (2544 : 72) ได้ศึกษาพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยการใช้คำถามในกิจกรรมการเรียนภาษา เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียน โดยการใช้คำถามในกิจกรรมการเรียนภาษา เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีคะแนนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการวิจัยกิจกรรมทางการเรียนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเชิงบวก

รุ่งทิพย์ อนุเมฆางกูร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้แบบฝึกความคิดเชิงสร้างสรรค์ เป็นสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกการคิดเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อ มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์ หลังการสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแบบฝึกการเขียนความเรียงเชิงสร้างสรรค์ ในเชิงบวก

มานัส กิจเกิด (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน โดยการใช้การ์ตูนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ที่เรียน โดยใช้ภาพการ์ตูน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้ภาพการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อการเรียน โดยใช้ ภาพการ์ตูน

อนงค์ คอน โลกสูง (2546 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเรื่องเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปงดำ อำเภอไชยปราการ จังหวัด เชียงใหม่ ที่ได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึก จากผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้แบบฝึกเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุริรัตน์ สระหอม (2548 : 86) ได้ศึกษาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย ด้วยการฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านโนนเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามุรริรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย ด้วยแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.46/82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนจัดการเรียนรู้ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยด้วยแบบฝึก ทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

พรรณี ชะบา (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างแบบฝึกเพื่อพัฒนาทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสตึก อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุรริรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

และนักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชุตินา สาลีสี (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ภาษาไทย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนที่เรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนา ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พรธิดา ชินชาด (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียน เชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนิคมสร้างตนเอง 4 อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียน เชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.04/82.42 สูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด และนักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลศึกษาการวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า การใช้แบบทดสอบวัดความสามารถ ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาและแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลต่อการเขียนเชิง สร้างสรรค์ไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้นแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน ที่จะช่วยให้การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จ ได้ เป็นอย่างดี

2. งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่ผู้วิจัยได้นำมาสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

ชวาร์ท (Schwartz. 1976 : 6028 -A) ได้ศึกษาความสามารถในการสะกดคำของนักเรียน เกรด 2-6 จำนวน 160 คน โดยใช้รูปภาพที่มีความเหมาะสม และทดสอบการเขียนสะกดคำ

แบบเลือกตอบ ทดสอบการเขียนสะกดคำตามคำบอก ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกหัดที่มีรูปภาพเหมือนจริง มีผลสัมฤทธิ์การสะกดคำสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยไม่ใช้รูปภาพเหมือนจริง

ลอว์รี่ (Lawrey. 1978 : 817 - A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การใช้แบบฝึกทักษะกับนักเรียนระดับ 1 ถึง 3 โรงเรียนในระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกจากแบบฝึกทั้งหมด 4 แบบฝึกที่สร้างขึ้น โดยกำหนดเวลาในการทำแบบฝึกทักษะ มีคะแนนการทดสอบหลังการทำแบบฝึกทักษะมากกว่าคะแนนการทดสอบก่อนทำแบบฝึกทักษะ

แมคพีค (Mcpeake. 1979 : 1799 - A) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้จากชุดฝึกทักษะอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่เริ่มศึกษา จนถึงความสามารถในการอ่าน และความแตกต่างของเพศที่มีต่อความสามารถในการสะกดคำของนักเรียนระดับประถมศึกษาระดับ 6 จากโรงเรียนในเมืองซิสุเอท (Scituate) และแมสซาชูเซต (Massachusetts) จำนวน 129 คน จากการศึกษาพบว่า ทุกกลุ่มที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะอย่างเป็นระบบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับการสะกดคำระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย พบว่า นักเรียนชายมีความบกพร่องในด้านการอ่านมากกว่านักเรียนหญิง และชุดฝึกทักษะจะช่วยปรับปรุงความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียนทุกคน

มิทเชล (Mitchell. 1980 : 1392 - A) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะ 3 แบบ กับนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ใช้พจนานุกรมจัดเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่มที่ 2 ใช้กิจกรรมการเขียนเรื่อง เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มที่ 3 ใช้ทั้งสองวิธีคือ วิธีของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 รวมกัน เป็นกลุ่มทดลองที่ 3 จากผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทั้ง 3 วิธี ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำของกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม สูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนในด้านความคิดสร้างสรรค์ทางการเขียนและสะกดคำของกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน

แอนดรู (Andrew. 1989 : 909 - A) ได้ศึกษาเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์ในการสอนสะกดตัวหนังสือ แก่นักเรียนที่มีปัญหาการสะกดตัวหนังสือ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 8 กลุ่ม ดำเนินการติดต่อกัน 4 สัปดาห์ วันละ 45 นาที พบว่า คอมพิวเตอร์สามารถแก้ไขการเรียนและการสะกดคำผิดของเด็กได้

คอเรย์ (Corey, 2000 : 2690 -A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียน ที่มีต่อการฝึกอ่านและเขียนของหญิงวัยรุ่น ในเขตชนบทของเท็กซัสอัลปาตาเซียในสหรัฐอเมริกา พบว่า การใช้แบบฝึกการอ่านและเขียนในโรงเรียน ได้ละเลยการฝึกอ่าน การฝึกเขียนประสบการณ์ ส่วนตัวและสุนทรียศาสตร์ ฉะนั้นจึงทำให้เกิดการขาดความต่อเนื่องของวัฒนธรรมและศักยภาพ ที่มีอยู่ที่บ้านของนักเรียน โรงเรียน ได้ละเลยความสามารถในการเรียนรู้ตามธรรมชาติของเด็ก เมื่อเขามาเข้ามาโรงเรียน ฉะนั้นเด็กเหล่านี้จึงไม่สามารถที่จะคิดในเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาท ของสตรีในเชิงวัฒนธรรมของเขา ด้วยเหตุผลนี้สตรีที่มาเข้าโรงเรียนจึงต่อต้านในการที่จะพูดถึง โรงเรียนและบ้านของเรา เพราะในความเป็นจริงแล้วเขาต้องการให้โรงเรียนมีบทบาท ด้านจินตนาการและสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปแบบการฝึกการเขียนและการอ่าน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการ ใช้แบบฝึกทักษะทั้งในประเทศ และต่างประเทศ สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญ สามารถช่วยให้ผู้เรียน มีพัฒนาการทางภาษาได้ดีขึ้น และยังทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเขียน เชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้แบบฝึกทักษะยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิด มีจินตนาการและสนุกสนาน เพลิดเพลินในการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น